

DAGBOEK VAN EEN DIEF

JEAN GENET

Dagboek van een

DIEF

Vertaald door Kiki Coumans

2019

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Copyright © Éditions Gallimard, Paris, 1949
Copyright Nederlandse vertaling © 2019 Kiki Coumans
Oorspronkelijke titel *Journal du voleur*
Oorspronkelijke uitgever Éditions Gallimard, Parijs
Omslagontwerp Michaël Snitker
Omslagfoto Hulton Archive/Getty Images
Vormgeving binnenwerk Aard Bakker, Amsterdam
Druk Bariet Ten Brink, Meppel
ISBN 978 94 031 7350 4
NUR 302

debezigebij.nl

Inhoud

Dagboek van een dief

9

Verantwoording van de vertaler

321

Nawoord – Jean Genet en de schoonheid van het kwaad

323

Voor Sartre
Voor Castor

De kleding van dwangarbeiders is roze met wit gestreept. Als ik mijn hart volg bij het kiezen van een wereld waar ik behagen in schep, heb ik in ieder geval de macht om er de vele betekenissen in te zien die ik wil: *er bestaat een nauw verband tussen bloemen en gevangenen*. De teerheid en subtiliteit van de eerste zijn van dezelfde aard als de ruwe gevoelloosheid van de tweeden.* Als ik een dwangarbeider – of een misdadiger – zou moeten beschrijven, zou ik hem met zoveel bloemen tooien dat hij er uiteindelijk onder verdwijnt en zelf een bloem wordt; een reusachtige, nieuwe bloem. Uit liefde begaf ik me op het pad naar dat wat het kwaad wordt genoemd en wat me naar de gevangenis heeft geleid. Mannen die gedoemd zijn tot het kwaad zijn misschien niet

* Mijn onrust komt doordat ik heen en weer geslingerd word tussen die twee.

altijd mooi, maar ze hebben wel mannelijke deugden. Uit eigen wil, of door een toeval dat voor hen heeft beslist, dalen ze in het volste besef en zonder klagen af naar een grimige, schandelijke plek die lijkt op de plek waar een mens kan belanden door de liefde, als die diep is.* Het erotische spel legt een onzegbare wereld bloot die tot uiting komt in de nachtelijke taal van geliefden. Een dergelijke taal wordt niet opgeschreven. Die wordt 's nachts met hese stem in een oor gefluisterd. In de ochtend is ze weer vergeten. In hun afwijzing van de waarden van uw wereld besluiten de misdadigers uit alle macht een verboden universum te scheppen. Daarin zullen ze leven. De lucht is er weerzinwekkend; zij kunnen haar inademen. Maar – misdadigers staan ver van u af – net als in de liefde keren ze zich af en keren ze mij af van de wereld en haar wetten. Hun wereld ruikt naar zweet, sperma en bloed. Kort gezegd schenkt ze mijn dorstige ziel en mijn lichaam toewijding. Vanwege die erotische kanten van het kwaad ben ik het gaan najagen. Mijn avontuur, dat nooit uit verzet of verontwaardiging is ontstaan, was tot op deze dag niets anders dan één lange paring, beladen met een gecompliceerd erotisch ceremonieel (symbolische ceremonies die naar de gevangenis leiden en er een voorbode van zijn). Het mag dan een straf zijn, en in mijn ogen ook de rechtvaardiging voor de walgelijkste misdaad, het zal ook een teken van de diepste ontarding zijn. Dat uiterste punt waar de afkeuring van mensen naartoe leidt, kon mij niet anders dan de ideale plek lijken voor de meest zuivere, dat

* Ik heb het over de ideale dwangarbeider, een man in wie alle *kwaliteiten* van de gestrafte samenkomen.

wil zeggen de meest troebele liefdesharmonie, waar illustere asbruiloften worden gevierd. In mijn wens ze te bezingen gebruik ik wat me wordt geboden in de vorm van de meest verfijnde, natuurlijke sensibiliteit, die al wordt opgeroepen door de kleding van dwangarbeiders. Zowel door haar kleuren als door haar ruwheid doet de stof denken aan bepaalde bloemen waarvan de blaadjes een beetje harig zijn, een detail dat voor mij volstaat om het idee van kracht en schande te associëren met iets wat van nature verfijnd en teer is. Die associatie, die me iets over mezelf vertelt, zal bij een ander niet opkomen, terwijl ik er niet omheen kan. Ik gaf de gevangenen dus mijn tederheid, ik wilde ze charmante namen geven, hun misdaden, uit schroom, met de meest subtiële metafoor aanduiden (onder die sluier zou ik me bewust zijn geweest van de weelderige musculatuur van de moordenaar, de bruutheid van zijn geslacht). Stel ik ze me daarom het liefst voor in Frans-Guyana: de sterksten, met een stijve, de 'hardsten', onder de tule van een muskietennet? En iedere bloem laat zo'n diepe droefenis in mij achter dat alle bloemen voor verdriet staan, voor de dood. Ik zocht dus naar liefde die verbonden was met de strafkolonie. Elk van mijn hartstochten liet mij ernaar verlangen, er een glimp van opvangen, biedt me misdadigers aan of mij aan hen, of zet me aan tot misdaad. Terwijl ik dit boek schrijf, keren de laatste dwangarbeiders terug naar Frankrijk. Het staat in de kranten. Een troonopvolger ervaart dezelfde leegte wanneer de republiek hem de zalving ontnemt. Het einde van de strafkolonie verhindert ons om met heldere geest toegang te krijgen tot onderaardse mythische regionen. Onze meest dramatische beweging is afgesneden: onze uittocht, de in-

scheping, de processie op zee met gebogen hoofden. De terugkeer, dezelfde processie in omgekeerde richting, heeft geen betekenis meer. In mij komt de afbraak van de strafkolonie overeen met een soort bestraffing van de straf: ik word gecastreerd, de schande wordt uit mij gesneden. Zonder zich erom te bekommeren dat ze onze dromen van hun aureool beroven, wekken ze ons voortijdig. De gevangenis in Frankrijk hebben hun eigen macht: die is niet hetzelfde. Ze heeft minder aanzien. Ze heeft niet die elegante, licht gebogen gratie. De atmosfeer is er zo zwaar dat je je er moet voortslepen. Kruipen. Franse gevangenis en strafkolonie staan stijf overeind, donkerder en strenger; de trage, zware doodstrijd van de strafkolonie was de volmaaktere bloei van de schande.* Dientengevolge puilen onze gevangenis en strafkolonie uit van de kwaadaardige mannen, ze zien zwart, als bloed met veel koolzuurgas. (Ik schrijf 'zwart'. De kleding van de veroordeelden – 'gevangenen', 'gevangenschap' en zelfs 'gestraften' zijn te verheven woorden om ons mee aan te duiden – dwingt me tot dat woord: ze is van grove bruine wol.) Naar hen gaat mijn verlangen uit. Ik besef dat strafkolonies of gevangenis en strafkolonie vaak iets grotesks hebben. Boven de logge en galmende sokkels van hun klompen is de gestalte van de gestraften altijd een beetje schriel. Hun silhouet wordt op een stompzinnige manier afgebroken door een kruiwagen.

* De afschaffing ervan is voor mij zo'n groot verlies dat ik in mezelf en voor mezelf heimelijk een strafkolonie bouw die wreder is dan die van Frans-Guyana. Ik voeg eraan toe dat men over Franse gevangenis en strafkolonie kan zeggen dat ze 'in de schaduw' liggen. De strafkolonie ligt in de zon. Alles vindt er plaats in een hard licht, en ik kan niet anders dan dat als een teken van luciditeit te zien.

Voor een bewaker buigen ze het hoofd en nemen de grote strohoed in hun hand – die de jongsten versieren (zo zou ik het graag zien) met een roos die ze met toestemming van een bewaker gestolen hebben – of een baret van grove bruine wol. Ze nemen een houding van miserabele onderdanigheid aan. (Als ze worden geslagen moet iets in hen zich toch oprichten: de lafaard, de gluiperd, de lafheid en gluiperigheid worden – in de staat van de hardste, puurste lafheid en gluiperigheid – nog harder gemaakt door ze regelmatig de stuipen op het lijf te jagen, zoals zacht ijzer wordt gehard door het in koud water te laten ‘schrikken’.) Ondanks alles volharden ze in slaafsheid. Zonder de misvormde en de mismaakte te veronachtzamen, zijn het de mooiste misdadigers die door mijn tederheid verfraaid worden.

Misdaad, zo dacht ik bij mezelf, moet lang hebben gedraald voor ze volmaakte exemplaren als Pilorge of Ange Soleil kon voortbrengen. Om ze te kunnen afmaken (wrede term!) moesten er heel wat toevalligheden samenkomen: bij de schoonheid van hun gezicht en de kracht en elegantie van hun lichaam voegden zich nog hun voorliefde voor misdaad, de omstandigheden die een misdadiger maken, de morele kracht om een dergelijk lot te aanvaarden en uiteindelijk de straf, de wreedheid daarvan, de intrinsieke kwaliteit die het een misdadiger mogelijk maakt daar eer mee te behalen, en bij dat alles ook nog duistere regionen. Als een held tegen de nacht vecht en overwint, laten er dan flarden nacht aan hem blijven hangen. Dezelfde aarzeling, dezelfde kristallisatie van gelukkige omstandigheden zijn de voorwaarden voor het succes van een zuivere speurder. Beide koester ik. Maar ik hou van hun misdaad om de straf,

de ‘boete’ die erbij hoort (want ik kan niet aannemen dat ze die niet hebben voorzien. Een van hen, de oude bokser Ledoux, antwoordde glimlachend tegen zijn inspecteurs: ‘Mijn misdaden? Die had ik alleen kunnen betreuren voor ik ze beging’), en waarin ik ze wil vergezellen, zodat mijn liefde ten volle vervuld zal worden.

In dit dagboek wil ik de andere redenen die mij tot een dief maakten niet verhelen – waaronder de eenvoudigste: de noodzaak om te eten –, maar bij mijn keuze kwamen nooit verzet, bitterheid, woede of een vergelijkbaar gevoel kijken. Met een maniakale, een ‘angstvallige’ zorg bereidde ik mijn avontuur voor, zoals men een bank of een kamer voor de liefde inricht: ik geilde op misdaad.

Geweld is de naam die ik geef aan een onverschrokkenheid in rust die belust is op gevaar. Het is te ontwaren in een blik, een houding, een glimlach, en het is in jou dat het van alles omwoelt. Het brengt je van je stuk. Dat geweld is een kalmte die verontrust. Men zegt wel eens: ‘Die vent heeft klasse.’ De fijne trekken van Pilorge hadden iets extreem gewelddadigs. Vooral hun verfijndheid was gewelddadig. Het geweld in de vorm van de enige hand van Stilitano, als die in alle eenvoud doodstil op de tafel lag, maakte de kalmte verontrustend en gevaarlijk. Ik heb met dieven en pooiers gewerkt wier autoriteit mij angst inboezemde, maar weinigen betoonden zich echt dapper, terwijl degene die dat het meest was – Guy – niet gewelddadig was. Stilitano, Pilorge en Michaelis waren lafaards. Java ook. Zelfs als ze stilzaten en glimlachten, ging er van hun ogen, hun neusgaten, mond, handpalm, hun opbollende gulp, dat brutale

heuveltje van de kuit onder wol of denim, een schitterende en donkere drift uit, zichtbaar als een waas.

Maar er is bijna nooit een zichtbare aanwijzing, behalve de afwezigheid van de gebruikelijke tekenen. Het gezicht van René is aanvankelijk charmant. Zijn opwaarts gebogen neus geeft hem iets snaaks, terwijl de loodachtige bleekheid van zijn gezicht verontrust. Zijn ogen zijn hard, zijn gebaren rustig en zeker. Doodkalm slaat hij in urinoirs homo's in elkaar, doorzoekt hun zakken, berooft ze en bij wijze van genadeklap trapt hij ze soms met zijn hak in hun gezicht. Ik mag hem niet, maar zijn kalmte houdt me in toom. Hij opereert in het holst van de nacht bij plaskrullen, grasperken, bosjes, onder de bomen bij de Champs-Élysées, in de buurt van stations, bij de Porte Maillot, in het Bois de Boulogne (altijd 's nachts) met een ernst die iedere romantiek uitsluit. Als hij thuiskomt, om twee of drie uur 's nachts, voel ik dat hij barst van de avonturen. Iedere plek van zijn nachtelijke lichaam heeft meegedaan: zijn handen, zijn armen, zijn benen, zijn nek. Maar hij is zich niet bewust van zijn wonderen en vertelt mij alles in een trefzekere taal. Uit zijn broekzak haalt hij zegelringen, trouwringen, horloges, de buit van de hele avond. Hij stopt alles in een groot glas dat binnenkort vol zal zijn. Niets verbaast hem aan homo's of hun gewoontes: die maken zijn werk makkelijker. Wanneer hij op mijn bed zit, vangt mijn oor flarden van zijn avonturen op. Een officier in zijn onderbroek die hij van zijn portefeuille* berooft en die hem met priemende vinger beveelt: 'Eruit, nu!' Waarop René spottend antwoordt: 'Je bent hier niet in het

* Hij zei: 'Het ding vroeg er gewoon om.'

leger.' Een te harde klap op de schedel van een oude man. Iemand die flauwvalt als René iets te gretig een la met een voorraadjie morfineampullen opent. De berooide homo die hij dwingt voor hem te knielen. Ik ben een en al oor bij deze verhalen. Mijn Antwerpse leven begint steeds meer vorm te krijgen, in een steeds steviger lichaam en met brutalere methodes. Ik spoor René aan, ik geef hem advies, hij hoort me aan. Ik zeg dat hij nooit als eerste het woord moet nemen. 'Laat die jongen naar jou komen, laat hem om je heen draaien. Doe een beetje verbaasd als hij je voorstelt het te doen. Weet bij wie je onschuld moet veinzen.'

Iedere nacht krijg ik beetje informatie. Mijn verbeelding dwaalt er niet bij af. Mijn opwinding lijkt te worden versterkt doordat ik me zowel in het slachtoffer als in de dader verplaats. 's Nachts projecteer ik zelfs het slachtoffer en de misdadiger die uit mij voortkomen, ik zend ze uit, laat ze elkaar ergens ontmoeten en tegen de ochtend hoor ik tot mijn ontsteltenis dat het slachtoffer bijna dood was geweest en de dader bijna naar een strafkolonie of de guillotine was gestuurd. Zo wordt mijn opwinding uitgebreid tot die streek in mezelf, Frans-Guyana.

Zonder het te willen, zijn de gebaren en lotsbestemmingen van deze jongens stormachtig. Hun ziel verdraagt een geweld dat ze niet had gewenst. Ze werd erdoor getemd. Degenen voor wie geweld het gebruikelijke klimaat is, zijn simpel tegenover zichzelf. Elk van de bewegingen waaruit dit snelle en verwoestende leven is opgebouwd, is simpel, rechttoe rechtaan, helder als de lijn van een groot tekenaar – maar wanneer die lijnen elkaar in beweging ontmoeten, breekt de storm los, de bliksem die hen of mij doodt. Maar

wat is hun gewelddadigheid vergeleken met de mijne, die eruit bestond hun gewelddadigheid te aanvaarden, haar tot de mijne te maken, haar voor mezelf te wensen, haar te veroveren, te gebruiken, haar mezelf op te leggen, haar te kennen, haar te beramen, en haar gevaren te onderkennen en te aanvaarden? Maar wat was mijn gewelddadigheid, gewenst en nodig voor mijn verdediging, voor mijn hardheid en meedogenloosheid, vergeleken met de hunne, die zij ondergingen als een vloek, opgerezen uit een innerlijk vuur, terwijl een ander licht van buiten hen verzengt en ons verlicht? We weten dat hun avonturen kinderachtig zijn. Zijzelf zijn dwazen. Ze zijn bereid te doden of gedood te worden om een potje kaarten waarbij de tegenstander – of zichzelf – valsspeelde. En toch, zulke jongens maken tragedies mogelijk.

Een dergelijke definitie van gewelddadigheid – aan de hand van zoveel tegenstrijdige voorbeelden – laat zien dat ik woorden niet zal gebruiken om een voorval of de held ervan beter te beschrijven, maar om u iets over mij te vertellen. Om mij te begrijpen moet de lezer mijn medeplichtige worden. Niettemin zal ik hem waarschuwen zodra ik door mijn lyrische inslag de grond onder mijn voeten verlies.

Stilitano was groot en sterk. Zijn gang was tegelijk soepel en zwaar, vlot en langzaam, wiegend. Hij was lichtvoetig. Een groot deel van zijn macht over mij – en over de straatmadelieven van de Barrio Chino – zat in zijn gewoonte om zijn spuug van de ene wang naar de andere te laten gaan, en het soms als een sluier voor zijn mond op te blazen. Waar haalt hij dat spuug toch vandaan? vroeg ik me af. Waar diept hij dat zware witte spul op? Het mijne zal nooit die romigheid en die kleur krijgen. Het zal altijd van dat

doorschijnende en fragiele gesponnen glas blijven. Het is dus logisch dat ik me voorstel hoe zijn penis eruit zal zien als hij hem voor mij insmeert met die mooie substantie, dat waardevolle spinrag, een weefsel dat ik voor mezelf een gehemelteluier noemde. Hij droeg een oude grijze pet met een kapotte klep. Als hij hem op de vloer van onze kamer gooide, werd het plotseling het kadaver van een arme patrijs met een gekortwielde vleugel, maar als hij hem opzette, een beetje over zijn oor, ging de rand tegenover de klep omhoog en onthulde de meest verrukkelijke blonde lokken. Zal ik het over zijn mooie lichte ogen hebben, bescheiden neergeslagen – hoewel je ook over Stilitano kon zeggen: ‘Hij komt verwaand over’ – en de wimpers en wenkbrauwen die eroverheen sloten, zo blond, zo licht en zo dicht dat ze een schaduw creëerden, geen schaduw van de avond maar een schaduw van het kwaad? Maar wat voor betekenis zou er kunnen liggen in het schouwspel dat me van mijn stuk brengt wanneer ik in de haven zie hoe een zeil zich op de mast van een boot moeizaam, in kleine schokjes ontvouwt en omhooggaat, eerst aarzelend, dan vastberaden, als die bewegingen niet het symbool waren van mijn liefde voor Stilitano? Ik leerde hem in Barcelona kennen. Hij woonde tussen bedelaars, dieven, flikkers en hoeren. Hij was mooi, maar de vraag blijft of hij al die schoonheid niet dankte aan mijn eigen vervallen toestand. Mijn kleren waren vuil en versleten. Ik had honger en ik had het koud. Het was de ellendigste periode uit mijn leven.

1932. Spanje wemelde van het ongedierte en de bedelaars. Ze trokken van dorp naar dorp, door Andalusië omdat het

warm is, door Catalonië omdat het rijk is, maar het hele land was ons welgezind. Ik was dus een luis, en dat besefte ik ook. In Barcelona hingen we vooral rond op de Calle Mediodía en de Calle Carmen. We sliepen soms met zes man op een bed zonder lakens en gingen in alle vroegte bedelen op de markten. Met ons allen verspreidden we ons vanuit de Barrio Chino over de Parallelo, ieder met een boodschappenmand aan de arm, want de huisvrouwen gaven ons liever een prei of een knol dan wat kleingeld. Rond het middaguur gingen we naar huis en van de oogst kookten we ons kostje. Ik zal hier de leefwijze van ongedierte beschrijven. In Barcelona zag ik mannenstellen van wie de meest verliefde tegen de ander zei: ‘Vandaag neem ik de mand mee.’

Hij pakte de boodschappenmand en ging naar buiten. Op een dag trok Salvador de mand zachtjes uit mijn handen en zei: ‘Ik ga voor je bedelen.’

Het sneeuwde. Hij liep de ijzig koude straat op, gekleed in een gescheurd en gerafeld jasje – zijn zakken hingen los naar beneden – en een hemd dat stijf stond van het vuil. Zijn gezicht was armoedig en ongelukkig, achterbaks, bleek en vies, want omdat het zo koud was durfden we ons niet te wassen. Rond de middag kwam hij terug met groente en wat vet. Hier wijs ik al op een van die kwellingen – vreselijk omdat ik ze zelf uitlok ondanks het gevaar – waardoor mij de schoonheid werd geopenbaard. Een oneindige – en broederlijke – liefde vervulde mijn lichaam en dreef me naar Salvador. Als ik even na hem het hotel uit liep, zag ik hem in de verte vrouwen aanklappen. Omdat ik al voor anderen of voor mezelf had gebedeld, kende ik de formu-

le: een mengsel van het christelijke geloof en liefdadigheid waarin de arme gelijk wordt gesteld aan God; het is zo'n deemoedige emanatie van het hart dat ze de lichte, recht omhooggaande adem van de bedelaar die haar uitspreekt naar viooltjes laat ruiken. In heel Spanje zei men in die tijd: 'Por Dios.'

Zonder dat ik hem kon horen stelde ik me voor hoe Salvador dat bij alle stalletjes prevelde, tegen alle huisvrouwen. Ik hield hem in het oog, zoals een pooier zijn hoer niet uit het oog verliest, maar met zoveel tederheid in mijn hart! Zo hebben Spanje en mijn leven als bedelaar me laten kennismaken met de pracht van het verachtelijke, want er was heel wat trots (dat wil zeggen liefde) voor nodig om die vuile en geminachte figuren mooier te maken. Er was veel talent voor nodig, dat ik beetje bij beetje verwierf. Hoewel ik niet in staat ben het mechanisme voor u te beschrijven, kan ik in ieder geval zeggen dat ik mezelf geleidelijk aan dwong dit ellendige leven als een zelfgekozen noodzaak te zien. Nooit probeerde ik er meer van te maken dan het was, ik probeerde het niet te verfraaien of te vermommen, integendeel, ik wilde het juist bevestigen in al zijn smerigheid, en de meest smerige tekenen werden voor mij tekenen van grootsheid.

Ik was ontsteld toen ik op een avond na een razzia werd gefouilleerd – ik heb het over een voorval dat voorafging aan het begin van dit boek – en de verbaasde politiemann samen met nog wat andere spulletjes een tubetje vaseline uit mijn broekzak haalde. Hij durfde er een grap over te maken omdat het vaseline met menthol was. Het hele bureau lachte zich krom, en ik ook – zij het als een boer met

kiespijn – toen hij dit zei: ‘Steek je ze soms in je neusgaten?’

‘Pas maar op dat je niet verkouden wordt, anders bezorg je je vent nog kinkhoest.’

De bijtende ironie van de Spaanse formuleringen, scherp en venijnig, is lastig in Franse boeventaal weer te geven. Het ging dus over een tube vaseline waarvan het uiteinde een paar keer opgerold was. Hij was dus al gebruikt. Tussen alle elegante voorwerpen die tevoorschijn kwamen uit de zakken van de mannen die bij de razzia waren opgepakt, was deze tube het ultieme teken van verdorvenheid, van dat wat met de grootste zorg verborgen wordt gehouden, maar ook het teken van een geheime genade die me binnenkort zou redden van de minachting. Toen ik in een cel was opgesloten en mijn humeur weer voldoende verbeterd was om de tegenslag van mijn arrestatie te boven te komen, liet het beeld van dat tubetje vaseline me niet meer los. De agenten hadden het me triomfantelijk voorgehouden om me hun wraaklust, hun haat en hun verachting in te peperen. Maar nu werd dat ellendige, vieze ding, waarvan de bestemming de wereld – dat geconcentreerde deel van de wereld dat de politie is, en in de eerste plaats die bijzondere verzameling Spaanse politiemannen die naar knoflook, zweet en olie roken maar er welvarend uitzagen, sterk door hun musculatuur en hun morele zelfverzekerdheid – zo laag toescheen, voor mij buitengewoon kostbaar. In tegenstelling tot veel voorwerpen waarvoor ik genegenheid ben gaan koesteren, was dit ding niet omgeven door een aureool; het bleef op de tafel een klein grijs loden tubetje vaseline, beschadigd en grauw, waarvan de verbazende bescheidenheid en de wezenlijke verwantschap met alle banale voorwerpen bij de

balie van een gevangenis (het bankje, de inktpot, de reglementen, de meetstok, de geur) mij door de algehele onverschilligheid treurig gestemd zouden hebben, als de inhoud van die tube die (misschien vanwege de vette substantie) de associatie met een olielamp opriep, me niet had doen denken aan een waaklichtje bij een dode.

Terwijl ik het beschrijf, herschep ik dit kleine voorwerp opnieuw, maar er komt een ander beeld tussendoor: onder een straatlantaarn, in een straat van de stad waar ik schrijf, het valse gezicht van een oud vrouwtje, een gezicht zo rond en zo plat als de maan, heel bleek, ik zou niet kunnen zeggen of het treurig of huichelachtig was. Ze klampte me aan, zei dat ze heel arm was en vroeg om wat geld. Haar zachte maanvisgezicht vertelde me meteen: deze oude vrouw komt net uit de gevangenis.

Dat is een dievegge, dacht ik bij mezelf. Terwijl ik van haar wegliep, bracht een soort intense dagdroom, die diep in mijn innerlijk leefde en niet aan de rand van mijn geest, me op de gedachte dat ik misschien zojuist mijn moeder had ontmoet. Ik weet niets van haar, ze heeft me in de wieg verlaten, maar ik hoopte dat het die oude dievegge was die in de nacht liep te bedelen.

Als zij het nu eens was? dacht ik bij mezelf toen ik van de oude vrouw wegliep. O, als zij het was, dan zou ik haar met bloemen overladen, met gladiolen en rozen, en met kussen! Ik zou van genegenheid gaan huilen om die maanvisogen, om dat ronde en dwaze gezicht! En waarom, dacht ik daarna, zou ik er eigenlijk om huilen? Mijn geest had er niet lang voor nodig om de gebruikelijke tedere gebaren te vervangen door willekeurige gebaren, zelfs de meest lage

en verachtelijke, die ik net zoveel betekenis toekende als kussen, of tranen, of bloemen.

Ik zou al blij zijn als ik op haar mocht kwijlen, dacht ik, overstromend van liefde. (Roept het hierboven genoemde woord *glaiëul* (gladiool), het woord *glaviaux* (spuug) op?) Kwijlen op haar haren, of overgeven in haar handen. Maar ik zou haar aanbidden, de dievegge die mijn moeder is.

De tube vaseline, waarvan u wel weet waar hij voor dient, riep het gezicht op van haar die gedurende een dagdroom in de donkere steegjes van de stad de meest beminde van alle moeders was. De tube had gediend ter voorbereiding van zoveel heimelijke genoegens, op plaatsen die zijn discrete banaliteit waardig waren, dat hij de voorwaarde voor mijn geluk was geworden, waar mijn bezoedelde zakdoek het bewijs van was. Zoals hij daar op de tafel lag, was het een banier die aan onzichtbare legioenen mijn triomf over de politieagenten vertelde. Ik zat in een cel. Ik wist dat mijn tube vaseline de hele nacht overgeleverd zou zijn aan de verachting – het tegendeel van een Eeuwigdurende Aanbidding – van een groep potige, sterke, knappe politiemannen. Zo sterk dat de zwakste nauwelijks kracht hoefde te gebruiken als hij er met zijn vinger op drukte, of er zou na een korte, vieze scheet een slangetje vet uit komen glijden dat zou blijven doorkruipen in een lachwekkende stilte. Toch was ik er zeker van dat dit nietige en nederige voorwerp zich staande zou kunnen houden; alleen al met zijn aanwezigheid zou het de politie op de hele wereld kunnen tergen, het zou het mikpunt kunnen worden van minachting, haat, blinde en domme razernij; misschien een beetje spottend – zoals een held in een tragedie het leuk vindt de toorn van